

ปีที่ 26 ฉบับที่ 8932 วันพฤหัสบดีที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2556 หน้า 12

มาตรการบังคับใช้และมาตรการสมัครใจของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป

มาตรการบังคับใช้	มาตรการสมัครใจ (ไม่บังคับใช้)
<ul style="list-style-type: none"> ● General Product Safety Directive : GPSD ● Labeling of fiber names ● Country of origin ● Care Labeling ● CE marking of personal protective equipment ● CE marking of carpets ● Azo dyes ● Phthalates from products for children ● Heavy metal <ul style="list-style-type: none"> ● Cadmium ● Nickel ● Safety of toys ● Certain flame retardants ● Disinfection and preservation chemicals ● Pentachlorophenols, its salts and esters ● APEO (APEO base products) ● PFOS (PFOS base products) ● REACH ● Energy - using products : EuP ● EN 71 	<ul style="list-style-type: none"> ● EU - Flower ● Öko -Tex standard 100¹³ ● Carbon footprint label ● Packaging and Packaging Wast : PPW ● Green Dot ● Emission Trading System : EU ETS ● Energy Labelling Directive (92/75/EEC) ● Carbon footprint label ● Renewable Energy Directive : RED ● Integrated Product Policy : IPP ● Globally Harmonised System for Classification and labelling of Chemicals : GHS

กฎสิ่งแวดล้อม
ควบคุมสิ่งทอ

law&rule

จากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ภาพรวมอุตสาหกรรมและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องของสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ และสมาคมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ระบุว่า สหภาพยุโรป (อียู) เป็นตลาดส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยที่มีความสำคัญ และเป็นตลาดที่ผู้ประกอบการไทยมีความสามารถในการแข่งขัน ขณะเดียวกันอียูมีนโยบายเน้นความสำคัญการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในปี 2551 มีการกำหนดแผนการพัฒนาเพื่อการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน (Sustainable Production and Consumption : SPC) กลุ่มองค์กรภาคประชาชน องค์กรอิสระ ผู้บริโภค มีความเข้มแข็ง และมีบทบาทในการตรวจสอบ ชี้นำ และผลักดันในการแก้ปัญหาปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ ทำให้ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มอียู มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็มีความซับซ้อนในทางปฏิบัติ

นโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว เป็นกลไกในการผลักดัน ในปี 2546 อียูได้เริ่มนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว (Green Public Procurement : GPP) ทำให้เกิดการกระตุ้นการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ไม่นานหลังจากประกาศใช้ในปี 2549 การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวของภาครัฐในอียูคิดเป็น 16% ของการจัดซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์มวลรวม หลายประเทศในอียู ดำเนินการอย่างเข้มข้นในเวลาต่อมา อาทิ เนเธอร์แลนด์ ที่มีการจัดซื้อสีเขียวในภาพรัฐ 100% ในปี 2553

มาตรฐานกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม ได้ถูกนำมาใช้โดยเฉพาะกับการค้าสิ่งทอในอียู เนื่องจากอุตสาหกรรมนี้มีกระบวนการผลิตที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การปลูกฝ้ายที่ใช้สารเคมี ยากำจัดศัตรูพืช 30% ของปริมาณการใช้ทั่วโลก

และมีการใช้น้ำเพาะปลูกจากระบบชลประทาน ทำให้เกิดปัญหาการปนเปื้อนสารเคมีจากการปลูกฝ้าย ในขณะที่กระบวนการผลิตสิ่งทอใช้สารเคมีกว่า 2,000 ชนิด ส่งผลให้กระบวนการผลิตสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งต่อดิน น้ำและอากาศ

ส่งผลให้ผู้ซื้อกำหนดมาตรฐานกฎหมาย และมาตรฐานของ ผู้ซื้อ ได้แก่ ข้อกำหนดด้านสารเคมีตกค้าง การใช้สีย้อมที่มีสารก่อมะเร็ง การใช้น้ำ การจัดการของเสียในกระบวนการผลิต การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้วัสดุรีไซเคิล และการขนส่งผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังกำหนดมาตรฐานด้านความปลอดภัย และแรงงาน

(ต่อด้านหลัง)

มาตรฐานที่ใช้ในอียู มีทั้งกฎระเบียบบังคับ และแบบสมัครใจ สำหรับกฎระเบียบบังคับ ที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. General Product Safety Directive : GPSD

เป็นข้อกำหนดด้านความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ทั่วไป โดยผู้ผลิตต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์ที่จะวางขายในสหภาพยุโรปมีความปลอดภัย ซึ่งข้อกำหนดนี้ บังคับใช้กับผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคที่ผลิตใหม่ทุกประเภทและที่จะวางขายในสหภาพยุโรป

ปัจจุบันสำหรับการพิจารณาว่าผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยหรือไม่

- พิจารณาจากผลิตภัณฑ์ ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ส่วนประกอบที่สามารถถอดได้ ซึ่งผู้ขายต้องจัดทำคำเตือนและวิธีใช้งาน การติดตั้ง และการบำรุงรักษา รวมถึงวิธีการกำจัด แนบไปกับผลิตภัณฑ์ด้วย

- ผลกระทบที่มีต่อผลิตภัณฑ์อื่นเมื่อมีการใช้งานร่วมกัน

- จัดแบ่งประเภทของผู้บริโภคที่มีความเสี่ยงเมื่อใช้สินค้า โดยเฉพาะเด็กและผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ข้อกำหนดดังกล่าวบังคับใช้กับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทั้งหมดในห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) ตั้งแต่การออกแบบจนถึงการวางจำหน่ายในตลาด หากมีการตรวจพบว่าผลิตภัณฑ์ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด ผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบผลิตภัณฑ์ และต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อแก้ไข และเรียกผลิตภัณฑ์คืนจากผู้บริโภค

2. Labeling of fibre names กำหนดให้

ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่วางขายในตลาด ต้องมีฉลาก หรือเครื่องหมายที่ระบุปริมาณของเส้นใย (Fiber content) สำหรับกรณีที่มีผลิตภัณฑ์ไม่ได้วางขายในตลาดสำหรับผู้บริโภคอาจให้ใช้เอกสารทางการค้าแทน

3. Country of origin ผู้ผลิตนอกกลุ่มอียูต้อง

ระบุว่า "import" แม้จะไม่มีมาตรการบังคับ แต่การระบุแหล่งกำเนิดสินค้าอาจได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (the Generalised System of Preferences (GSP)) ซึ่งประเทศไทยได้รับสิทธิพิเศษนี้ด้วย โดยจะได้รับอัตราภาษีที่ต่ำกว่าพิกัดภาษีปกติ

4. Care labeling ต้องมีการติดชื่อนำในการ

ดูแลรักษาผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ตัวอย่างสัญลักษณ์ตามมาตรฐาน EN ISO 3758: 2005 "Textile-Care labeling code using symbols" ประกอบด้วยสัญลักษณ์ การซักที่ใช้น้ำอุณหภูมิของผลิตภัณฑ์ ป้ายนี้ต้องติดอยู่กับผลิตภัณฑ์ได้ตลอดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งเป็นไปตาม General Product Safety Directive : GPSD

5. REACH (Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals) เป็น

กฎระเบียบในการจัดการสารเคมี ซึ่งผลิตภัณฑ์สิ่งทอถือเป็นสินค้าที่อยู่ในกลุ่มที่จะต้องดำเนินการตามกฎระเบียบ REACH ด้วย

ทั้งนี้สิ่งทอที่ต้องดำเนินการตามกฎระเบียบ REACH ต้องตรวจสอบหรือรับรองตนเอง (ขึ้นอยู่กับวิธีการทางศุลกากรของแต่ละประเทศ) ว่า สินค้าไม่มีการตกค้างหรือมีปริมาณน้อยกว่าที่กำหนด โดยมีสารเคมี

2 กลุ่มที่จะต้องตรวจสอบหรือรับรอง คือ

1) สารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้ (Restricted Substances List,

Annex XVII) เนื่องจากสารเคมีเหล่านี้เป็นสารอันตรายที่พบว่าก่อให้เกิดโรคในมนุษย์หรือสัตว์ทดลองได้ หรือ ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

สำหรับผลิตภัณฑ์สิ่งทอมีสารอันตรายที่ประกาศห้ามใช้หรือห้ามตกค้างในผลิตภัณฑ์ดังนี้

- **Azo Dyes** (Directive 2002/61/EC) เป็นสีย้อมที่แตกตัวให้สาร aromatic amine ก่อให้เกิดมะเร็งในมนุษย์หรือในสัตว์ทดลองได้

- **Pentachlorophenol (PCP)** (Directive 94/783/EC) เป็นสารกันเชื้อรา หรือสารกันเสียใช้พ่นบนผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง เพื่อป้องกันเชื้อรา เป็นสารก่อมะเร็ง

- **Nickel Release** (Directive 2004/96/EC) มักใช้เคลือบวัสดุตกแต่ง เช่น กระดุม Zip ตะขอ ซึ่งก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อผิวหนังบริเวณที่สัมผัสได้

- **PFOS** (Directive 2006/122/EC) ใช้เป็นสารเคลือบกันน้ำในผลิตภัณฑ์สิ่งทอ จัดเป็นสารประเภทที่ตกค้างอยู่ในธรรมชาติ และสามารถสะสมอยู่ในสิ่งมีชีวิตและมีความเป็นพิษ (Persistent, bioaccumulative and toxic substances)

- **Dimethyl Fumarate (DMF)** (Directive 2009/251/E

เป็นสารกันเชื้อรา พบว่า ก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อผู้ใช้ได้

- **Organostannic compounds** (Directive 2009/425/EC) เช่น Tributyltin (TBT), Triphenyltin (TPT), Dibutyltin (DBT), Dioctyltin (DOT) เป็นต้น เป็นสียาเรือ และมีการตรวจพบว่านำมาใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบมีการตกค้างและเป็นพิษในปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ

2) สารเคมีที่ประกาศเป็นสารที่ต้องระวัง

อย่างยิ่ง (substances of very high concern : SVHC) จัดเป็นสารอันตรายก่อให้เกิดโรคในคนหรือสัตว์ทดลองได้เช่นกัน และสารเคมีที่ก่อให้เกิดมลพิษเช่นเดียวกับสารในกลุ่มที่ 1 แต่จะครอบคลุมทุกกลุ่มผลิตภัณฑ์ รวมถึงการผลิต การใช้ หรือการนำเข้าสารเคมีในกลุ่มนี้ และผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีในกลุ่มนี้ด้วย โดยกำหนด

ปริมาณว่าหากมีการใช้สารนี้ ห้ามมีมากกว่า 0.1%w/w

ทั้งนี้ การประกาศรายชื่อของสาร SVHC นี้จะประกาศเป็นCandidate list ก่อน แล้วจึงมีขั้นตอนต่อไปที่จะประกาศเป็นสาร

SVHC แต่หากประกาศเป็น Candidate list แล้วมีผลทางกฎหมายทันที โดยปัจจุบันมีรายการสารเคมีที่ประกาศเป็น Candidate list แล้ว 138 รายการ (ณ วันที่ 19 เดือนธ.ค. 2555)

สำหรับมาตรฐานสมัครใจ อยู่ในรูปของฉลากสิ่งแวดล้อม มีการกำหนดมาตรฐานฉลากสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน ISO 14020 แบ่งเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย

ฉลากสิ่งแวดล้อมประเภทที่ 1 เป็นฉลากที่รับรองโดยหน่วยงานอิสระ หรือหน่วยงานภาครัฐที่ไม่มีส่วนได้เสีย ใช้หลักเกณฑ์การรับรองตามมาตรฐาน ISO14024 :Type 1 Environmental Labeling กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ตลอดวงจรตั้งแต่การได้มาซึ่งวัตถุดิบ การผลิต การขนส่ง การใช้ งาน การทิ้งและกำจัดซาก โดยข้อกำหนดจะถูกทบทวนเป็นระยะ

ปัจจุบันมีองค์กรที่รับรองฉลากสิ่งแวดล้อมประเภทนี้มากกว่า 30 องค์กรทั่วโลก ซึ่งเกณฑ์และข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์มีความแตกต่างในแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับความสามารถทางเทคโนโลยี และตลาดของผู้บริโภค

ฉลากประเภทที่ 1 อาทิ ฉลาก EU Flower ของอียู ฉลาก Eco Mark ของญี่ปุ่น และฉลากเขียว (Green labeling Scheme) ของไทย เป็นต้น

2.ฉลากสิ่งแวดล้อมประเภทที่ 2 เป็นฉลากที่ผู้ผลิต ผู้ค้าส่ง ค้าปลีก และผู้จำหน่ายแสดงบนผลิตภัณฑ์ เพื่อรับรองว่าผลิตภัณฑ์ตนเองเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นข้อความหรือตราสัญลักษณ์ ไม่มีการกำหนดเกณฑ์หรือข้อกำหนดสำหรับผลิตภัณฑ์ แต่ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้

หลักเกณฑ์ที่กล่าวอ้างมักเป็นไปตามมาตรฐาน ISO 14021:Type 2 Environmental Labelling Self-Declared Environmental Claims สำหรับรับรองผลิตภัณฑ์ และบริการในหัวข้อต่าง ๆ อาทิ ความสามารถในการย่อยสลาย ความสามารถเวียนกลับมาใช้ใหม่ ความต้องการใช้น้ำลดลง การออกแบบให้สามารถแยกชิ้นส่วนได้ ยกตัวอย่างฉลากประเภทนี้ อาทิ ฉลาก Eco Ideas ของ มัตซึชิตะกรุ๊ป ฉลาก SCG Eco Value ของ เครือซีเมนต์ไทย

3.ฉลากสิ่งแวดล้อมประเภทที่ 3 บอกถึงผลกระทบของผลิตภัณฑ์ต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการแสดงข้อมูลสิ่งแวดล้อมโดยรวม ที่ได้จากการประเมินวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment : LCA) มีหน่วยงานอิสระรับรอง ให้มาตรฐาน ISO 14025 : Type 3 Environmental Declarations วัตถุประสงค์ของฉลากประเภทนี้ เพื่อใช้สื่อสารข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมให้ผู้บริโภคเลือกซื้อหรือใช้บริการ อาทิ ฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นต์ ฉลาก Environmental Product Declaration (EPD) ของสวีเดน ฉลาก Eco Leaf ของญี่ปุ่น

มาตรการแบบสมัครใจที่ได้รับความนิยม ยังมีอีกหลายมาตรการที่สำคัญ ได้แก่ Oeko-Tex Standard 100 ตั้งขึ้นในปี 2536 โดยสถาบันวิจัยด้านสิ่งทออิสระในประเทศออสเตรีย และ เยอรมนี เป็นข้อกำหนดที่เน้นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภคเป็นหลัก ให้ผู้บริโภคมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่มที่ใช้ไม่มีอันตรายจากสารเคมีตกค้าง หรือมีสารเคมีปล่อยออกมา มาตรฐานนี้ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์สำหรับเด็กอ่อน และเด็กเล็ก ผลิตภัณฑ์ที่สัมผัสกับผิวหนังของผู้ใช้โดยตรง ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สัมผัสโดยตรง และผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน

ปัจจุบันผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มให้ความสำคัญกับการรับรองมาตรฐานฉลาก Oeko-Tex Standard 100 เนื่องจากผู้ผลิตได้รับประโยชน์จากมาตรฐานนี้

เนื่องจากได้รับการยอมรับว่าผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานนี้จะไม่อันตรายจากสารตกค้าง จึงมีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวกในการสื่อสาร

นอกจาก อียู แล้ว ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในญี่ปุ่นมีการปรับตัวตาม โดยกำหนดเป็นกฎหมายระบุไม่ให้มีสารที่เป็นอันตรายและระคายเคืองต่อผิวหนัง หรือทำให้เกิดบาดแผลเกินกว่าขีดจำกัด ตัวอย่างมาตรฐานญี่ปุ่นที่นำมาใช้ในการควบคุมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

House Goods Quality Labeling Law หรือกฎหมายว่าด้วยการติดฉลากระบุคุณภาพสินค้า เพื่อการบริโภคในครัวเรือน

Act Against Unjustifiable Premiums and Misleading Representation เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการต่อต้าน การชักจูง ชื่นนำผู้บริโภคที่เกินความเป็นจริงในการซื้อสินค้าและบริการ

Law of the Control of Household Products Containing Harmful Substances เป็นกฎหมายว่าด้วยการควบคุมสารพิษที่เป็นอันตราย เพื่อการบริโภคในครัวเรือน

SEK Mark เป็นฉลากรับประกันความปลอดภัยในสินค้าและผลิตภัณฑ์ ที่จัดตั้งโดย Japan Textile Evaluation Technology Council (JTETC) รับประกันความปลอดภัยในสินค้าและบริการ

Eco Mark เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม (ISO 14020 ISO 14024) เป็นเครื่องหมายรับรองว่าผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบตามความเหมาะสมต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รับรองโดยสมาคม Japanese Environment Association (JEA)

นอกจากนี้ ญี่ปุ่น ยังมีกฎระเบียบในการนำเข้าสู่สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยหลักเป็นการควบคุมสารพิษที่เป็นอันตราย การติดฉลากระบุคุณภาพของสินค้า รวมถึงบทบัญญัติว่าด้วยการต่อต้าน ชักจูง และชื่นนำผู้บริโภคที่เกินความจริงในการซื้อสินค้าและบริการ